

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w dniu 2 września 2014 r.

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim

ul. Rynek 1; 67-115 Bytom Odrzański

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013r. poz.182 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz.543 ze zm.);

Zespół kontrolny w składzie:

- **Krystyna Chabowska** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 278-1/2014 z dnia 25 sierpnia 2014 r. - *przewodnicząca zespołu kontrolnego;*
- **Teresa Ozimek** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 278-2/2014 z dnia 25 sierpnia 2014 r.
- **Elżbieta Szwonka** Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 278-3/2014 z dnia 25 sierpnia 2014 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1-3]

przeprowadził w dniu 2 września 2014 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej – zgodnie z Programem kontroli zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

[Dowód: akta kontroli str. 4-13]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str.14-16]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz akta osobowe kierownika ośrodka i pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2013r. do dnia kontroli.

Zagadnienia wymagające oceny:

1. Zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Zgodność kwalifikacji pracowników z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

3. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
5. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym.
8. Pomoc udzielana osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 20 sierpnia 2014 r. znak: PS-I.431.4.11.2014.KCha

[Dowód: akta kontroli str. 17-18]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Teresa Czujwid - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim.

USTALENIA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim (w dalszej części protokołu zwany *Ośrodkiem*) czynny jest w poniedziałek od godziny 8.00 do 16.00, od wtorku do piątku - od godz. 7.00 do 15.00. Teren gminy podzielony jest na 3 rejony opiekuńcze, które obsługiwane są przez trzech pracowników socjalnych. Wnioski o pomoc ewidencjonowane są w rejestrze poczty wpływającej. Decyzje przyznające świadczenia odbierane są za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, świadczenia przekazywane na konto bankowe. Pracownicy Ośrodka mają możliwość korzystania z porad radcy prawnego w Urzędzie Miejskim 1 raz w tygodniu.

Kierownik posiada upoważnienia: Rady Miejskiej do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie wykonywania zadań zleconych (Uchwała Nr XVII/04/91 z dnia 27 lutego 1991r.); Burmistrza Miasta i Gminy do wydawania i podpisywania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (upoważnienie Nr 2/4/04 z 30.04.2004r.). W czasie nieobecności, Kierownika zastępuje starszy pracownik socjalny (upoważnienie Nr 19/14/09 z 10.12.2009r.).

[Dowód: akta kontroli str.19-22]

Warunki lokalowe. Ośrodek mieści się w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy i zajmuje tam 2 pomieszczenia na wysokim parterze, z których jedno pomieszczenie zajmuje Kierownik, drugie 4 pracowników: 3 pracowników socjalnych i 1 pracownik realizujący świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny. W Ośrodku nie jest wyodrębniona komórka organizacyjna do realizacji świadczeń rodzinnych.

W ocenie Zespołu kontrolnego warunki lokalowe pracowników Ośrodka są bardzo trudne. Realizacja zadań z różnych zakresów (pomoc społeczna, dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny) w jednym pokoju, stanowi utrudnienie w swobodnym przedstawieniu problemów i prowadzeniu indywidualnych rozmów z klientami. Ponadto ze względu na bariery architektoniczne (wysokie schody) znacznie ograniczony jest dostęp do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ad. 1. Zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

W toku kontroli ustalono, że w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim na dzień kontroli zatrudnionych było 7 pracowników. Zadania pomocy społecznej realizuje 4 pracowników, w tym: Kierownik oraz 3 pracowników socjalnych w 3 rejonach opiekuńczych. Pracownicy socjalni zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy. Gmina Bytom Odrzański liczy 5.535 mieszkańców (dane z ewidencji ruchu ludności w gminie Bytom Odrzański, stan na dzień 31 grudnia 2013 r.). Przy zatrudnieniu 3 pracowników socjalnych Ośrodek *spełnia* wskaźnik zatrudnienia określonego w cytowanym wyżej art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, na 1 pracownika socjalnego przypada 1.845 mieszkańców.

[Dowód: akta kontroli str.23-27]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Ad. 2. Zgodność kwalifikacji pracowników z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Poddając ocenie kwalifikacje Kierownika Ośrodka pod względem zgodności z art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”, stwierdzono, że Kierownik Ośrodka posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku zgodnie z wyżej cytowanym zapisem ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 6 ust. 4 pkt 1, art. 53 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2008 r Nr 223, poz. 1458 ze zm.). W Ośrodku pracuje od 1990 r. a na stanowisku kierownika od 1995 r., specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej ukończyła w 2000 r.

Badając kwalifikacje pracowników socjalnych pod względem zgodności z art. 116 ustawy o pomocy społecznej, ustalono, że pracownicy posiadają kwalifikacje wymagane

na zajmowanym stanowisku. Dwóch pracowników socjalnych posiada wykształcenie średnie, ukończoną Policealną Szkołę Pracowników Służb Społecznych, uzyskało tytuł zawodowy pracownik socjalny w 2002 r. Jeden pracownik ukończył Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, tytuł pracownika socjalnego uzyskał w 2005 r. Ponadto ukończył Wyższą Szkołę Społeczno-Ekonomiczną, Wydział Pedagogiczny, na kierunku pedagogika, uzyskał tytuł zawodowy licencjata w zakresie specjalności: praca socjalna i opiekuńczo-wychowawcza w 2007 r.

Pracownicy socjalni świadczą pracę w środowisku i pobierają dodatek za tę pracę stosownie do zapisu art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej (Dz.U.2013, poz.182 z późn.zm), zgodnie z którym, pracownikowi socjalnemu „do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki” przysługuje dodatek do wynagrodzenia w wys. 250 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy”.

W badanym okresie, stosownie do zapisów art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, tylko Kierownik brał udział w szkoleniach. Tematyka szkoleń to m.in.: pomoc społeczna- aktualne problemy, pomoc społeczna – marginalizacja. Pracownicy socjalni w badanym okresie nie uczestniczyli w żadnym szkoleniu.

[Dowód: akta kontroli str.28-35]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie udziału pracowników socjalnych w szkoleniach merytorycznych.

Ad.3. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2013 roku poz. 182 ze zm.) - praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

Z danych statystycznych za 2013 rok, zawartych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 wynika, że w gminie Bytom Odrzański pomocą społeczną w różnych formach (zasiłki, usługi, praca socjalna) objęto 499 osób z 177 rodzin, pracą socjalną prowadzono z 499 osobami ze 177 rodzin. Pomoc „wyłącznie w postaci pracy socjalnej” świadczono dla 98 osób z 31 rodzin. Liczba osób objętych pracą socjalną stanowi 100% -owy wskaźnik w stosunku do liczby osób objętych pomocą społeczną (średnia w województwie 73%).

Zgodnie z art.108 pracownik socjalny Ośrodka może zawrzeć kontrakt socjalny z klientem, w celu wzmocnienia jego aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny.

W roku 2013 pracownicy socjalni zawarli 12 kontraktów socjalnych, w tym 10 w ramach projektu, 2 w ramach pracy socjalnej: 10 osób zarejestrowanych w PUP, 1 osoba z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, 1 osoba bierna zawodowo.

Wskaźnik osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny w stosunku do liczby osób objętych pracą socjalną stanowi 2,6 % i jest znacznie niższy niż średnia w województwie - 6%.

W trakcie kontroli ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim w latach 2011-2013 realizował projekt systemowy pt. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim”. Odbiorcami projektu były osoby w wieku produkcyjnym z terenu gminy Bytom Odrzański korzystające z różnych form pomocy. Wsparciem objęto 45 osób z rodzin, w których występowało: bezrobocie, niepełnosprawność, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienie od alkoholu. Celem projektu była zmiana nastawienia i sposobu myślenia uczestników projektu, uwierzenie we własne siły i możliwości, otwarcie się na ludzi, podniesienie kwalifikacji zawodowych, motywacja do dalszego działania. Z informacji kierownika wynika, że spośród 12 osób w 2013r. 3 osoby podjęły prace społecznie użyteczne na terenie Gminy Bytom Odrzański, natomiast w 2014r 4 osoby od III-XI, 2 osoby podjęły zatrudnienie, 1 osoba wyprowadziła się do innej gminy, 1 osoba z powodu stanu zdrowia nie może podjąć zatrudnienia (zał. str. 36).

Skontrolowano dokumentację 5 osób wybranych losowo, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne, pod względem podejmowanych działań w ramach pracy socjalnej, planowania pomocy, wypełniania formularzy rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz kontraktu socjalnego: Nr decyzji: (1) OPS.4601.6.32.2013 z 26.11.2013; (2) OPS.46001.92.2014 z 21.05.2014; (3) OPS.4601.102.2014 z dnia 4.06.2014r.; (4) OPS.4601.3.2014 z 13.01.2014r.; (5) OPS.4601.7.2013 z 18.01.2013.

Ustalono, że na podstawie zgłoszonych potrzeb (wniosków), zgromadzonej dokumentacji pracownicy socjalni przeprowadzali wywiady środowiskowe, dokonywali oceny sytuacji i kwalifikowali osoby/rodziny do danej formy pomocy. Wywiady środowiskowe przeprowadzono z zachowaniem 14 dniowego terminu od dnia złożenia wniosku, wywiady podpisane przez klienta i pracownika socjalnego.

Poddając ocenie sposób wypełniania formularza rodzinnego wywiadu środowiskowego pod względem planowania pomocy stwierdzono, że we wszystkich badanych przypadkach pomoc zaplanowana rodzinie, zgodna jest z oczekiwaniami klienta wskazanymi w dziale II wywiadu. Wywiady zakończone były planem pomocy, zatwierdzonym przez kierownika jednostki, jednak ograniczają się tylko do wskazania wsparcia w formie świadczeń pieniężnych (zasiłek okresowy, zasiłek celowy), świadczeń niepieniężnych (posiłek, suchy prowiant) oraz pracy socjalnej. Planując pomoc rodzinie (Dział V) pracownik socjalny w żadnym z badanych przypadków nie uwzględnił problemu głównego oraz nie wskazał celu do osiągnięcia. Zatem, plan pomocy zatwierdzony przez kierownika, nie jest adekwatny do rozpoznanej sytuacji rodziny.

Ponadto stwierdzono, że w badanej dokumentacji nie wszystkie wywiady środowiskowe zawierają adnotacje o pracy socjalnej. W niektórych przypadkach odnotowano,

iż poinformowano klienta o możliwościach składania wniosków o przyjęcie do prac społecznie użytecznych, o potrzebie zarejestrowania się w PUP, o potrzebie złożenia wniosku o alimenty, o dodatek mieszkaniowy, energetyczny, o zasiłek rodzinny. Tak sformułowane wpisy mają raczej charakter ogólny, informacyjno-pouczający i nie dokumentują działań na rzecz rozwiązania problemów rodziny.

Pracownicy socjalni wykorzystują w pracy socjalnej narzędzie jakim jest „kontrakt socjalny”, to jednak nie w każdym przypadku fakt ten odnotowują w dokumentacji (wywiady z dnia: 22.03.2013r, - sprawa nr 1; 17.03.2013r. - sprawa nr 2; 20.12.2013r. i 1.06.2014r. - sprawa nr 4). Ponadto, wskazane w kontraktach działania, nie wynikają z planu pomocy wykazanego w wywiadzie. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na wypełnianie formularza wywiadu środowiskowego w działach dotyczących planowania pomocy w rozwiązaniu głównych problemów rodziny.

Na pięć badanych spraw, w trzech przypadkach kontrakt dotyczył uczestnictwa w projekcie systemowym, a w ramach pracy socjalnej dotyczył zarejestrowania się w Urzędzie Pracy. W badanych kontraktach pracownik socjalny szczegółowo opisał działania po stronie klienta i po stronie Ośrodka, określił cel główny i cele szczegółowe. W ramach projektu celem głównym był „wzrost i rozwój aktywności społecznej i zawodowej oraz rozwój i upowszechnianie aktywnych form integracji społecznej wśród klientów OPS w Bytomiu Odrzańskim”, celem szczegółowym „czynny udział w zajęciach”. W ramach pracy socjalnej - celem głównym było „zarejestrowanie się w PUP”, a szczegółowymi - „stawienie się w PUP w Nowej Soli z dokumentami celem zarejestrowania się”. W ocenie z realizacji działań, pracownik socjalny odnotował, iż cel główny został osiągnięty „klient wywiązał się z zobowiązań i aktywnie uczestniczył w projekcie”, „pani zarejestrowała się w PUP”.

W ocenie zespołu, cel główny określony w kontraktach socjalnych w ramach projektu systemowego jest zbyt ogólny i niemierzalny, jest raczej głównym celem całego projektu systemowego w gminie. Natomiast w kontraktach w ramach pracy socjalnej - cel główny (zarejestrowanie się w PUP) jest raczej działaniem określonym do wykonania, będącym jednym z elementów doprowadzających klienta do osiągnięcia celu. Na podstawie tak sformułowanego celu głównego trudno określić, w jakim stopniu realizacja ustaleń wpłynęła na zmianę sytuacji i samodzielność klienta. Cel główny zatem, winien być jasno określony i kompatybilny do celów szczegółowych, które powinny być ponumerowane zgodnie z priorytetami przyjętymi przez klienta i pracownika socjalnego.

[Dowód: akta kontroli str. 37-42; 46-71]

Zadanie realizowane z uchybieniami pod względem dokumentowania działań oraz planowania pomocy na rzecz klientów pomocy społecznej z wykorzystaniem narzędzi pracy socjalnej.

Ad. 4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, „udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;” należy do zadań

własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Ww. potrzeby stanowią minimum egzystencji, a gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej.

W toku czynności kontroli stwierdzono, że na terenie gminy nie ma żadnej placówki dla osób bezdomnych. Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 wynika, iż w 2013 roku pomocy społecznej z powodu bezdomności udzielono 1 osobie. Ośrodek zrefundował koszt pogrzebu osoby przebywającej w Noclegowni w Nowej Soli, której Bytom Odrzański był ostatnim miejscem zameldowania.

W kontrolowanym okresie nie opracowano i nie zawarto żadnego indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności. Z wyjaśnień kierownika wynika, że na terenie Gminy Bytom Odrzański nie odnotowano przebywania osób bezdomnych, nie było potrzeby udzielania pomocy społecznej. W przypadku pojawienia się osób wymagających pomocy z powodu bezdomności Ośrodek zapewni pomoc finansową, rzeczową w formie posiłków, odzieży oraz opłaty za pobyt w Noclegowni w Nowej Soli. Środki na ten cel zapewnione są w budżecie.

Brak możliwości oceny sposobu realizacji zadania.

Ad.5. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych, opuszczających areszt śledczy oraz ich rodzin.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 wynika, iż w 2013 roku pomocy społecznej udzielono 2 osobom zwolnionych z zakładów karnych i aresztów śledczych.

Skontrolowano dokumentację 2 osób (1) OPS.4601.187.2013 z 6.11.2013r.; (2) OPS.4613.22.2014 z 23.01.2014 i stwierdzono, że w badanych przypadkach w planie pomocy wskazano wsparcie finansowego w formie zasiłku okresowego oraz wsparcie w formie posiłków i suchego prowiantu. W pozycji „*praca socjalna*” pracownik socjalny odnotował, iż poinformowano klienta o potrzebie zarejestrowania się w PUP i zgłoszenia się w OPS. W przypadku sprawy Nr 1 klient złożył wniosek, jednak do Ośrodka nie zgłosił się na wezwanie z dnia 17.03.2014r. w celu ustalenia terminu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Pomimo to, pracownik socjalny przeprowadził rodzinny wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania i ze względu na występujące ubóstwo i bezrobocie rodziców, Ośrodek decyzją (nr jak wyżej) przyznał rodzinie zasiłek okresowy, wydając decyzję w kwocie 684 zł na matkę (na 3 osoby) na jeden miesiąc, co ustalono w trakcie wywiadu. Z klientem nie zawarto kontraktu socjalnego, gdyż, jak poinformowała Kierownik - wyjechał z Bytomia Odrzańskiego nie podając adresu. W przypadku sprawy Nr 2 - klient objęty w 2013r. pomocą ze strony Ośrodka w Bytomiu Odrzańskim w formie rzeczowej (posiłki), obecnie przebywa u kolegi w Nowej Soli i korzysta z pomocy społecznej w Nowej

Soli (obiady, suchy prowiant). Ostatni wniosek z dnia 12.06.2014r. - decyzja z dnia 1.07.2014r. MOPS Nowa Sól. Z dokumentacji wynika, że z klientem nie był zawierany kontrakt socjalny.

Oceniając realizację postanowień zawartych w Porozumieniu stwierdzono, że Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, jednak nie w pełni realizuje zapisy Porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej - brak dokumentacji potwierdzającej współpracę z zakładami karnymi (paragraf 8 wyżej cyt. Porozumienia).

[Dowód: akta kontroli str. 43-45]

Stwierdzono uchybienia w sposobie realizacji zadania pod względem podejmowanych działań z administracją zakładów karnych na rzecz poprawy współpracy w realizacji zapisów porozumienia.

Ad. 6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej, przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) Gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy ani klubu samopomocy. Nie są realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W rejestrze wpływu wniosków prowadzonym przez Ośrodek brak wniosków o tę formę pomocy.

Ośrodek skierował 2 osoby (OPS.026.8.2013, OPS.026.10.2013) do Środowiskowego Domu Samopomocy do Nowej Soli (14 km). Na podstawie analizy rejestru wpływu wniosków nie stwierdzono odmów skierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy. W orzeczeniach o stopniu niepełnosprawności osoby miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. W dokumentacji, w jednym przypadku, w wywiadzie środowiskowym (aktualizacja wywiadu), w pkt V *Plan pomocy i działań na rzecz osoby i rodziny, praca socjalna* znajdowała się adnotacja z propozycją udziału w zajęciach w środowiskowym domu samopomocy. Nie odnotowano innych działań podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosi 251 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia na 31.12.2013r.), natomiast średnia liczba leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowi 4,54% (średnio w województwie 5,81%).

Z informacji uzyskanych od Kierownika w trakcie kontroli wynika, że 7 osób będących członkami Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Przystań” w Bytomiu

Odrzańskim uczestniczy w warsztatach terapii zajęciowej prowadzonych przez Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomóż Nie Będę Sam” w Nowej Soli.

Ustalono, że wśród 22 osób, które korzystały w 2014 r. z zasiłków stałych 5 posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, z kodami chorobowymi 01-U, 02-P. W 2014 r.. Skontrolowano losowo wybraną (co czwartą teczkę spośród 22 teczek zasiłkobiorców stałych) dokumentację 5 świadczeniobiorców korzystających z zasiłków stałych w 2013 roku, wypłacanych na podstawie wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych (rej. poz.: 7/2011, 11/2013, 7/2013, 5/2013, 6/2013).

Ustalono, że osoby w orzeczeniach miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. W kontrolowanej dokumentacji, w przypadku (poz. 11/2013), w wywiadzie środowiskowym (aktualizacja), w części III. Ocena sytuacji osoby/rodziny... , w opisie sytuacji klienta pracownik socjalny odnotował m.in., że klient uczestniczy w warsztatach terapii zajęciowej. W przypadku (poz. 11/2013, 7/2013) w części IV Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny, w pozycji praca socjalna znajdowały się adnotacje o czynnościach w ramach pracy socjalnej, m.in.: poinformowano klienta o możliwości załatwienia mebli, poinformowano klientkę o możliwości przepisania mieszkania. W pozostałych przypadkach, pomimo wskazań w orzeczeniach do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, pracownik socjalny nie odnotował działań w zakresie pracy socjalnej. m.in. takich jak poradnictwo, pomoc w rozwiązywaniu problemów osoby. Poddając ocenie sposób wypełniania formularzy pod względem planowania pomocy na podstawie ustaleń w wywiadzie środowiskowym - punkt III Ocena sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego - trudno ocenić, czy planowana pomoc jest zgodna z oczekiwaniami klientów, a przede wszystkim, czy jest adekwatna do ich sytuacji rodzinnej i funkcjonowania w środowisku. Z dokumentacji wynika, że plan pomocy na rzecz osoby wskazany w formularzu wywiadu środowiskowego zatwierdzony jest przez kierownika jednostki, jednak ogranicza się głównie do wsparcia finansowego w formie zasiłków, pomocy rzeczowej (obiady), w niektórych przypadkach do pracy socjalnej.

Ustalono, że osoby z zaburzeniami psychicznymi najczęściej korzystają z oferty finansowego wsparcia oferowanego przez Ośrodek. Najczęstsze formy pomocy, to: zasiłki stałe, zasiłki celowe, okresowe, świadczenia pieniężne na zakup art. żywnościowych, czy pomoc w formie posiłku. W trzech na siedem kontrolowanych przypadków (43% - 2 skierowania do śds, 5 zasiłkobiorców stałych) w arkuszu wywiadu środowiskowego odnotowano działania podejmowane w ramach pracy socjalnej (tj. współpraca z opiekunem, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w załatwianiu spraw mieszkaniowych, pomoc w załatwianiu mebli, pomoc w złożeniu wniosku o przepisanie lokalu mieszkalnego, podejmowanie czynności dot. kontaktów z matką, rozmowy na temat konieczności utrzymania porządku w mieszkaniu).

Należy zwrócić szczególną uwagę na wypełnianie formularza wywiadu środowiskowego w działaniach dotyczących planowania pomocy w rozwiązaniu głównych problemów rodziny. Prawidłowe ustalenie sytuacji rodziny ma wpływ na zaplanowanie adekwatnej do sytuacji pomocy, zgodnymi z założeniami pracy socjalnej.

Na dzień kontroli, liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem pozafinansowym w stosunku do liczby osób leczonych z tego powodu wynosiła 3,5% (2 osoby korzystające z usług Środowiskowego Domu Samopomocy, 7 z Warsztatów Terapii Zajęciowej).

Stwierdzono, że dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

[Dowód: akta kontroli str.72-110]

Zadanie realizowane z uchybieniami pod względem liczby osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem, form pomocy im proponowanych.

Ad. 7. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym.

Usługi opiekuńcze.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XII/92/04 Rady Miejskiej w Bytomiu Odrzańskim z dnia 09 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz trybu ich pobierania.

Ośrodek zabezpiecza w budżecie środki na realizację usług opiekuńczych i tak, w 2013 r. wykonanie wynosiło 77.000zł, natomiast w 2014 r. a realizację zaplanowano 81.000 zł. Ośrodek zatrudnia 2 opiekunki na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Załącznikiem do umowy o pracę opiekunki jest zakres czynności opiekunki. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy od poniedziałku do piątku. Odpłatność ustalana jest zgodnie z tabelą odpłatności przyjętą w wyżej cytowanych dokumentach. Decyzjom nadawany jest rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 108 kpa.

Wszystkie wnioski (zgodnie z analizą rejestru) o pomoc w formie usług opiekuńczych rozpatrzone zostały pozytywnie (100%). Z usług opiekuńczych w 2013 i 2014 r. korzystało 10 osób. Zakres pomocy świadczonej w formie usług opiekuńczych, wyszczególniony na decyzji przyznającej świadczenie osobom, odpowiada planowi pomocy (pkt IV Plan pomocy zatwierdzony przez kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej - aktualizacji wywiadu środowiskowego). Zakres usług obejmował w szczególności: utrzymanie czystości, zakupy, przygotowanie posiłków, załatwianie spraw urzędowych.

Skontrolowano losowo (co drugą teczkę spośród 10 w sprawie usług opiekuńczych) wybrane akta 5 świadczeniobiorców (poz. w rejestrze: 20/2014, 17/2014, 19/1014, 14/ 15/2014). Podstawą do udzielenia pomocy w formie usług opiekuńczych były zaświadczenia lekarskie

stwierdzające, że osoba wymaga pomocy osoby drugiej. (1). Osoba wiek 92 lata (poz. 20/2014), prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe. Choruje na zmiany zwyrodnieniowe, po przebytych złamaniach. Usługi w wymiarze: 5 dni x 2 godz., z odpłatnością 20%. (2). Osoba wiek 76 lat, prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe. Jest niewidoma, choruje na zespół miażdżycowy. Wymiar usług 1 godz. x 5 dni, odpłatność 50%. (3). Osoba 74 lata, prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe. Jest niewidoma, zniedołężniała. Wymiar usług 2 godz. x 5 dni, odpłatność 15%. (4). Osoba wiek 82 lata, samotna. Schorzenia narządu ruchu po złamaniach kości udowej, jest osobą leżącą. Wymiar usług 3 godz. x 5 dni, odpłatność 20%. Zakres usług obejmuje poza wyżej wymienionymi palenie w piecu w okresie zimowym, pranie w domu podopiecznego, pielęgnacja i pomoc w utrzymaniu higieny osobistej. W aktualizacji wywiadu z dnia 01.07.2014 r. w pkt III Ocena sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego zawarta jest informacja, że w dni robocze od poniedziałku do piątku usługi zapewnia Ośrodek. Popołudniami opiekę sprawują córki siostry a w soboty i niedziele przychodzi prywatne sąsiadka. W kontrolowanej dokumentacji brak potwierdzeń – deklaracji osób, o świadczonej pomocy na rzecz podopiecznej. (5). Osoba w wieku 94 lat, prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe. Choruje na miażdżycę, nadciśnienie. Wymiar usług 1 godz. x 5 dni, odpłatność 15%.

Na podstawie analizy kontrolowanej dokumentacji, w trzech przypadkach – 60% (poz. w rejestrze: 17/2014, 19/2014, 14/2014), przyznane formy pomocy zdaniem kontrolujących nie są adekwatne do potrzeb podopiecznych (dwie osoby są niewidome, natomiast jedna osoba jest leżąca), pozostałe osoby są zniedołężniałe.

W ocenie kontrolujących wątpliwość budzi zarówno wymiar jak i zakres świadczonych usług. Osoby gospodarują samotnie, w każdym badanym przypadku, zgodnie z zaświadczeniami lekarskimi, podopieczni wymagają pomocy osoby drugiej. Oferowana pomoc jest to pomoc doraźna w bardzo ograniczonym zakresie. Klienci, większość czasu muszą radzić sobie sami w realizacji podstawowych czynności. W takich przypadkach należy rozważyć zwiększenie zakresu świadczonego wsparcia, także konieczne jest zbadanie ich sytuacji pod względem zapewnienia całodobowej formy opieki. Średnio usługi świadczone były 0,57 godz. dziennie. W każdym przypadku (100%) Ośrodek przyznając usługi w drodze decyzji administracyjnej określił ich zakres. Pracownik socjalny w ocenie (pkt III aktualizacji wywiadu środowiskowego) opisał sytuację osoby. Kierownik jednostki zatwierdził Plan pomocy, mimo, że z ustaleń w wywiadzie wynikało, że stan zdrowia osób i stany chorobowe wymagają wsparcia w szerszym zakresie. Ponadto w analizowanej dokumentacji brak było potwierdzeń, że osoby mają zapewnioną opiekę w dni wolne od pracy. Zakres usług obejmował m.in.: utrzymanie czystości w pomieszczeniu, zakupy, przygotowanie posiłków, załatwianie spraw w urzędzie. Brak podpisu osoby, z którą przeprowadzono aktualizację wywiadu (poz. w rejestrze: 17/2014- aktualizacja wywiadu z dnia 25.06.2014, 19/1014 - aktualizacja wywiadu z dnia 25.06.2014).

W aktach podopiecznych znajdują się notatki sporządzone przez pracownika socjalnego podczas wizyt w środowisku, z których wynika, że klienci nie wnoszą zastrzeżeń do sprawowanej opieki i nie zgłaszają potrzeby zwiększenia czasu sprawowanych usług. Jak wskazano wyżej osoby korzystające z usług są bardzo schorowane, trudno się zatem

zgodzić, że czas sprawowania usług jest dostateczny i dostosowany do potrzeb podopiecznych (2 osoby niewidzące, wiek 76 i 74 lata, 1 osoba leżąca, wiek 82 lata).

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

[Dowód: akta kontroli str. 111-163]

Zadanie realizowane jest z uchybieniami pod względem zakresu i form wsparcia w postaci usług opiekuńczych osób samotnych, mających trudności z poruszaniem się, wymagających opieki innych osób.

Kierowanie do domu pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17, ust.1, pkt 16 ustawy o pomocy społecznej dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Na terenie gminy Bytom Odrzański nie ma domu pomocy społecznej. Ustalono, że w 2013 r. koszt pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej wyniósł 61.981 zł. W 2014 r. do dnia kontroli gmina wydatkowała za pobyt mieszkańców z terenu gminy w domach pomocy społecznej kwotę 52.560 zł.

W roku 2013 wpłynęły 3 wnioski o skierowanie do domu pomocy społecznej. Wszystkie wnioski rozpatrzono pozytywnie (100%). Decyzję o skierowaniu wydano 3 osobom. (1). Osoba w wieku 81 lata, decyzja nr OPS.4616.3.2013 r. z dnia 14.06.2013 r. skierowana na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Nowej Soli – III Wydział Rodzinny i Nieletnich. Umieszczona w dniu 08.07.2013 r w Domu Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim. Do chwili umieszczenia w DPS mieszkała z córką. Pracownik socjalny wielokrotnie wizytował środowisko, z czego sporządzane były notatki służbowe. (2). Osoba w wieku 66 lat. Na wniosek z dnia 01.07.2013 r., decyzją OPS.46.6.2013 z dnia 20.08.2013 r. skierowana do Domu Pomocy Społecznej w Kożuchowie, umieszczona dnia 17.09.2013 r. do chwili umieszczenia w DPS mieszkała z rodziną. (3). Osoba w wieku 70 lat. Na wniosek z dnia 02.07.2013 r., decyzją OPS.4616.4.1.2013 z dnia 31.07.2013 r. skierowana do Domu Pomocy Społecznej w Glińsku. Decyzję odebrano 05.08.2013r.. Klientka wraz z rodziną opuściła teren gminy nie pozostawiając adresu, w związku z czym, Ośrodek nie ma z klientką kontaktu. Natomiast kontaktował się z Domem Pomocy Społecznej i uzyskał informację, że w DPS w Glińsku nie ma takiej mieszkanki.

W 2014 r. nie wpłynął żaden wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej. W rejestrze brak wpływu wniosków o tę formę pomocy.

Wpływające wnioski rozpatrywane były z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach. W jednym przypadku (Nr 2) wniosek rozpatrzono z naruszeniem terminu. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

Zadanie realizowane jest z uchybieniami w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej.

[Dowód: akta kontroli str. 164-188]

Ad. 7. Pomoc udzielana osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i w prowadzeniu gospodarstwa domowego udzielana jest w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. pomocy społecznej. Na dzień kontroli gmina posiada przyjęty w dniu 21 września 2007 uchwałą Nr X/57/2007 „Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną” Powyższy dokument nie uwzględnia zmian wynikających z nowych uregulowań prawnych w zakresie wspierania rodzin. Gmina nie ma opracowanego trzyletniego Programu Wspierania Rodziny. Obowiązek taki wynika z przepisów prawa (art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013r. poz. 135 ze zmianami).

Ze sprawozdania rzeczowo finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres od 2013-07-01 do 2013-12-31 wynika, że na terenie miasta nie działa placówka wsparcia dziennego. Z informacji uzyskanych od kierownika wynika, że w Bytomiu Odrzańskim działa świetlica dla 20 dzieci głównie z rodzin z problemem alkoholowym. Placówka funkcjonuje przy Miejskim Domu Kultury, jest finansowana przez miasto i GKRPA. Placówka czynna 4 godz. dziennie.

Ze sprawozdania MPiPS-03 za 2013r. wynika, że w 2013 roku z pomocy społecznej skorzystało 177 rodzin, w tym 89 rodzin z dziećmi, z tego 10 rodzinom (38 osobom) przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W 2014 roku do dnia kontroli z pomocy społecznej skorzystały 134 rodziny. Z terenu gminy w pieczy zastępczej przebywa 5 dzieci – troje w rodzinnej pieczy zastępczej i dwoje w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dzieci te zostały umieszczone po 01.01.2012 roku. W okresie objętym kontrolą w pieczy zastępczej nie umieszczono żadnego dziecka. Ośrodek nie ma informacji o dzieciach umieszczonych w pieczy zastępczej przed wejściem z życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013r. poz. 135 ze zmianami).

W toku kontroli poddano analizie teczki 5 rodzin. (sprawy: OPS.4601.18.2014; OPS.4601.183.2013; OPS.4601.70.2014); OPS.4601.99.2014; OPS.4601.76.2013)

Analiza dokumentacji wskazuje, że rodziny zwracały się z prośbą o pomoc finansową na zakup żywności, odzieży, opału, pokrycie opłat, sfinansowanie obiadów dla dzieci w szkołach lub zakup przyborów szklonych.

Badana dokumentacja wskazuje, że z rodzinami, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych prowadzone są działania polegające np. na udzielaniu pomocy w załatwieniu dodatku mieszkaniowego, rozłożenia spłaty zaległości z tytułu opłat na raty, wspieranie w znalezieniu zatrudnienia, także pomoc w uporządkowaniu spraw rodziny poprzez skierowanie do Sądu pozwu o ustalenie sytuacji prawnej dziecka i pozwu o alimenty (sprawa OPS.4601.70.2014). W dwóch przypadkach zawarte zostały kontrakty socjalne. Dzieci ze wszystkich badanych rodzin objęte są dożywianiem. W stosunku do dzieci umieszczonych w Specjalnym Ośrodku Szkolno

Wychowawczym koszty całodziennego wyżywienia pokrywane są ze środków gminy. Rodziny najczęściej wnioskowały o pomoc finansową na zakup żywności, opału, odzieży, obiady dla dzieci w szkole lub pokrycie opłat. W zależności od zgłoszonych potrzeb otrzymywały pomoc w postaci zasiłków. Pracownik socjalny pracujący z rodziną współpracuje ze szkołami, do których uczęszczają dzieci podopiecznych (np. sprawa nr OPS.4601.99.2014); podejmuje się roli mediatora (sprawa nr OPS.4601.76.2013). W części IV wywiadów środowiskowych (plan pomocy i działania na rzecz osoby lub rodziny) w pkt 4 w rubryce praca socjalna – w zależności od potrzeb wpisywane jest wsparcie dotyczące np. działań w kierunku unormowania sytuacji prawnej dziecka, a następnie pomocy w przygotowaniu wniosku o alimenty (Sprawa nr 4601.70.2014). W odniesieniu do innej rodziny w rubryce praca socjalna zapisano: udzielenie wsparcia w uzyskaniu świadczeń w postaci zasiłku rodzinnego poprzez pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosku o przyznanie zasiłku ponadto uzyskanie dodatkowych świadczeń takich jak stypendium dla dzieci (sprawa nr 4601.99.2014). Zakres udzielonej pomocy był adekwatny do zgłoszonych doraźnych potrzeb rodzin, pozwolił na rozwiązanie i poprawę bieżącej sytuacji życiowej rodzin. Nie określono działań w dłuższej perspektywie. Podejmowane działania skutkują doraźnym wzmocnieniem rodziny.

Rodzinie z trojgiem dzieci, w której u matki zdiagnozowano chorobę nowotworową (sprawa OPS.4601.18.2014) pracownik socjalny pilnuje terminów wizyt kontrolnych w poradni, w ramach monitoringu rodziny odbywa wizyty dwukrotnie w ciągu dnia (28.07.2014), w sytuacji występowania problemów wychowawczych z najstarszym dzieckiem rozmawiał w tej sprawie z pedagogiem szkolnym, wspierał rodzinę pośrednicząc w zorganizowaniu opieki dla dzieci na czas koniecznej wizyty u lekarza specjalisty w Poradni Onkologicznej w Poznaniu. Mimo stwierdzenia przerzutów nowotworu i mimo starań pracownika socjalnego matka trojga dzieci nie pojechała na konsultacje.

Samotnej matce sześciorga dzieci (sprawa OPS.4601.76.2013) udzielono wsparcia w sytuacji wystąpienia konfliktu sąsiedzkiego, w który zaangażowane są dzieci. W dniu 30 maja br. wpłynęło do Ośrodka Pomocy Społecznej pismo w którym opisano różne przejawy niewłaściwego zachowania dzieci podpisane przez 17 mieszkańców wsi. Z tego samego dnia pochodzi notatka służbowa. W dokumentacji znajduje się także pismo z Zespołu Szkół w Bytomiu Odrzańskim podpisane przez pedagoga szkolnego dotyczące niewłaściwego zachowania dzieci podczas dojazdu do szkoły (bójki, niszczenie pojazdu) oraz poza szkołą (podpalenie gołębnika, dręczenie i okrucieństwo wobec zwierząt). W dniu 18.06.2014 zorganizowano w siedzibie OPS spotkanie stron i ustalono zasady postępowania w przyszłości. Do dnia kontroli nie wpłynęły nowe informacje dotyczące niewłaściwego postępowania dzieci z tej rodziny. Z dokumentacji wynika także, że z powodu niewłaściwej opieki i problemów wychowawczych, o wgląd w sytuację rodziny dzielnicowy skierował wniosek do Sądu Rodzinnego. Zgodnie z ustaleniami z dnia 18.06.2014 sytuacja w tej rodzinie będzie monitorowana przez pracowników socjalnych.

Jedną z form pomocy tym rodzinom jest wsparcie asystenta rodziny. Na dzień kontroli gmina nie zatrudnia asystenta, nie ma rodzin wspierających (o których mowa w art. 29 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Poinformowano

kierownika ośrodka o zasadności ich powołania, zwłaszcza, że rodziny, których teczki analizowano korzystają doraźnie z pomocy osób z najbliższego otoczenia przy opiece nad dziećmi oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w wypełnianiu podstawowych ról społecznych (sprawa OPS.4601.18.2014)

Dokumentacja wskazuje że pomoc była udzielona zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.

W badanej dokumentacji rodzin w decyzjach nie ma zapisu o przyznaniu pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Problem bezradności nie występuje samodzielnie, jest sprzężony z innymi dysfunkcjami rodziny takimi jak; brak pracy, ubóstwo, uzależnienia.

W realizacji zadania dotyczącego udzielania pomocy osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego nie stwierdzono istotnych uchybień. Zastrzeżenia wzbudza sposób planowania pracy socjalnej, polegający na bieżącym rozwiązywaniu problemów. Zadania oprócz doraźnego działania winny zawierać również cele zmierzające do wzmocnienia potencjału rodziny. Działania wobec tej grupy korzystających z pomocy winny być wzbogacone o narzędzia i formy wskazane przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

[Dowód: akta kontroli str.195-216]

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Kwalifikacji pracowników socjalnych.
2. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych

Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:

1. Szkoleń pracowników socjalnych.
2. Planowania pomocy oraz dokumentowania działań na rzecz klientów pomocy społecznej z wykorzystaniem narzędzi pracy socjalnej.
3. Współpracy z administracją zakładów karnych/aresztów śledczych w ramach Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS i CZSW.
4. Realizacji oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Wsparcia osób korzystających z usług opiekuńczych.
6. Kierowania do domu pomocy społecznej.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrole zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej książki kontroli pod nr 8.

Pouczenie

Na podstawie § 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005r. ze zm.) Kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytomiu Odrzańskim, drugi Burmistrzowi Miasta i Gminy Bytom Odrzański, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

.....

Krystyna Chabowska

Starszy Inspektor Wojewódzki

.....

Teresa Ozimek

Starszy Inspektor Wojewódzki

.....

Elżbieta Szwonka

Inspektor Wojewódzki

Gorzów Wlkp.,   grudnia 2014 r.

Kierownik:

.....

Teresa Czujwid

Bytom Odrzański, dnia .....